

De

NUMMER 11 /// JAARGANG 88 /// 22 FEBRUARI 2013

Reformatie

INSPIREREND KERK ZIJN

**Waarom ik weer
naar de kerk ga**

**Eerlijk en realistisch
praten over de kerk**

**Kerk in een netwerk-
samenleving**

Bouwen op het ene fundament:
Jezus Christus, de gekruisigde

Congres: kerk tussen muren en mensen

COLOFON

De Reformatie verschijnt om de andere week en is een uitgave van Stichting De Reformatie.

Bestuur drs. Bernard Bos (voorzitter),
Herman Rozemuller (penningmeester)

Kernredactie drs. Bas Luiten (hoofdredacteur),
drs. Heleen Sytsma - van Loo (eindredacteur),
drs. Bram Beute, prof. dr. Ad de Bruijne,
drs. Janneke Burger - Niemeijer, dr. Hans Schaeffer
Brede redactie Kernredactie plus prof. dr. Erik
de Boer, prof. dr. Sander Griffioen, prof. dr. Gert
Kwakkel, Jan Westert

Alle stukken voor de redactie bij voorkeur per
e-mail: redactie@dereformatie.nl.
Eventueel per post naar Redactie De Reformatie,
Fontanalaan 3, 5624 KN Eindhoven. Alles wat
met (abonnementen)administratie te maken
heeft naar info@dereformatie.nl of per post naar
De Reformatie, Postbus 89, 7730 AB Ommen.

Opmaak IDD concept.communicatie.creatie |
www.idd.nu

Druk Kon. BDU Grafisch bedrijf

Administratie

De Reformatie, postbus 89, 7730 AB Ommen
info@dereformatie.nl /// tel. 0529 - 43 88 90

Advertenties

Nico Postuma, tel. 0341 - 84 21 47,
tel. 06 - 139 959 05 /// adverteren@dereformatie.nl
Contracttarief op aanvraag

Abonnementen

€ 52,50 per jaar /// studenten € 19,50 ///
buitenland € 130,-
- abonnementsjaar loopt van 1 januari t/m
31 december

De Reformatie is op Daisy cd-rom verkrijgbaar
bij de Chr. Blindenbibliotheek voor blinden en
slechtzienden. Tel. 0341 - 56 54 99.

Foto cover: Bert Goedhart, Nijkerk

Zonder schriftelijke toestemming van de uitgever is het
niet toegestaan artikelen uit dit blad over te nemen.

www.dereformatie.nl

Volg ons op Twitter
via #DeReformatie

MOEDER

TEKST: BAS LUITEN, HOOFDREDACTEUR VAN DE REFORMATIE. ///

Kun je God kennen uit de natuur,
buiten de Bijbel om? Is dat wat wij
belijden in artikel 2 van de Nederlandse
Geloofsbelijdenis? Die vragen
kwamen opnieuw naar boven in de
aankondiging van de promotie van
Bram Kunz (Nederlands Dagblad d.d.
13 februari 2013). Het viel me daarbij
op hoe algemeen wordt aangenomen
dat de belijdenis dit zou zeggen. Maar
dat is toch echt een misverstand.
Want de eerste zeven artikelen van de
NGB beginnen met het woordje 'Wij':
'Wij geloven...' (art.1), 'Wij kennen...'
(art.2), 'Wij belijden...' (art.3), 'Wij
onderscheiden...' (art.4), enz. Hierin gaat
het niet over mensen in het algemeen,
die de keus zouden hebben tussen twee
manieren om God te gaan kennen.
Maar gelovige mensen belijden hier
twee middelen die in hun leven hand in
hand gaan. Doordat het Woord schijnt
als het licht in het duister, kunnen zij
Gods werken zien in de schepping en de
regering van deze wereld.

Het Woord is onmisbaar, als
wonderlijke kracht van God. Het is
het zaad van de wedergeboorte, dat de
Geest op onnaspeurlijke wijze tot leven
brengt in mensen die anders zonder
God en zonder hoop in deze wereld
zouden zijn.

Dat zegt ook iets over het belang van de
kerk, want aan haar is de verkondiging
van dit Woord toevertrouwd. De kerk
heeft allerlei menselijke aspecten,
mooie en moeilijke. Voortdurend staat
ze voor vragen, vanuit cultuur en
samenleving. Ze kan ook fouten maken,
met gevolgen die jarenlang merkbaar
zijn. Mensen kunnen blij zijn over haar,
maar ook teleurgesteld. En toch is zij
vooral onze moeder (Gal. 4:26). Door de
verkondiging van het Woord heeft ze
het vermogen leven te schenken! Hierin
is zij onvervangbaar, naar Gods wijze
raad. Als dit haar primaire roeping
is, laat het hier dan vooral over gaan
in alles wat we verder te bespreken
hebben.

IN DIT NUMMER

Als God het geeft, zal er op 23 maart a.s. een congres gehouden worden over het thema Kerk tussen muren en mensen. Die titel stond ook op de cover van de gezamenlijke Special die Opbouw en De Reformatie op 26 okt. jl. uitbrachten. We noemden dat een onaf blad, bedoeld om verder over na te denken en door te praten. De artikelen in dit nummer van De Reformatie zijn gedeeltelijk geschreven door de sprekers en workshopleiders van het congres. De thematiek vormt nogmaals een uitnodiging om in gesprek te gaan, maar nu heel concreet: we zien en spreken u graag volgende maand in Zwolle. Praktische informatie over het congres vindt u op pag. 228-229.

IN UW VERGEVING WONEN WIJ

Het evangelie helpt je om niet te nestelen in wrok, maar te wonen onder de pannen van Gods genade. Die boodschap heeft ook diepe betekenis in een kerkelijk conflict.

DE GEMEENSCHAP DER HEILIGEN IN EEN TIJD VAN ONVERBONDENHEID

In een tijd van individualisme en onverbondenheid schuren begrippen als 'gemeenschap der heiligen' en 'ingelijfd zijn'. Hoe ga je om met de spanning die dat oproept?

HAGAR, EEN VROUW IN DE MARGE

God blijkt niet alleen de God van één enkele hoofdlijn te zijn. Soms is er opeens een zijspoor: Hagar bijvoorbeeld, een vrouw in de marge die de Engel van de Heer ontmoet.

EN VERDER

223 LES MISÉRABLES 224 LOKAAL GODS GOEDHEID PROEVEN 225 COLUMN WAAROM IK WEER NAAR DE KERK GA 228 PRAKTISCHE CONGRESINFORMATIE 230 INTERVIEW EERLIJK EN REALISTISCH PRATEN OVER DE KERK 234 TOEKOMST VOOR DE KERK IN NEDERLAND 239 COLUMN KERK IN EEN NETWERKSAMENLEVING 239 WWW.DEREFORMATIE.NL 240 UIT DE KERKEN 240 NIEUWS EN PERSBERICHTEN

In uw vergeving wonen wij

Eerlijk worstelen met zonde, berouw, vergeving en verzoening

TEKST: ROEL VENDERBOS, PREDIKANT VAN DE NGK TE KAMPEN EN JANNEKE BURGER - NIEMEIJER, REDACTEUR VAN DE REFORMATIE. ///

In gezang 322 staan de woorden 'in Uw vergeving wonen wij'. Dat is gemakkelijker gezongen dan gedaan.

Wonen in en leven vanuit genade gaat niet vanzelf. Dat weet iedereen die in de zestiger jaren de strijd binnen onze kerken heeft meegemaakt.

Dit artikel is een bewerking van een prekenreeks die ds. Roel Venderbos een aantal jaren geleden in de Nieuwe Kerk in Kampen (NGK) hield. De centrale vraag: hoe helpt het evangelie om je niet te nestelen in wrok, maar te wonen onder de pannen van Gods genade? In Lucas 17 geeft Jezus onderwijs over onze verantwoordelijkheid in dit soort zaken: 'Indien één van je broeders of zusters zondigt, spreek die dan ernstig toe.'

Zonde maakt relaties kapot; daar hebben we allemaal ervaring mee. Als jijzelf degene bent die zondigt, neem je schuld op je. Dan ben jij verantwoordelijk voor de verstoorde relatie. Dat is een zware last die je alleen kunt afleggen door schuld te belijden.

Het kan ook zijn dat je aan de andere kant zit, dat je slachtoffer bent. Welke weg wijst Jezus dan? Gewoon maar die ander vergeven? Soms zeggen mensen: 'Je moet niet zo lang zeuren, je moet gewoon vergeven. Zeventig

maal zevenmaal! Je moet maar eens bedenken hoeveel de Heer jou vergeven heeft! Staat niet ergens in de Bijbel dat we in de voetsporen moeten gaan van Hem, die toen Hij gescholden werd niet terugscholdt?'

Maar Jezus noemt het kwaad kwaad. Als een ander tegen jou zondigt, moet je er niet mee blijven rondlopen, maar hem bestraffen. 'Indien uw broeder zondigt, bestraf hem' (Luc. 17:3, NBG-vertaling '51). En ook elders worden we opgeroepen dit te doen. 'Als je iemand iets te verwijten hebt, roep hem dan ter verantwoording' (Lev. 19:17). En: 'Als één van je broeders of zusters tegen je zondigt, moet je die daarover onder vier ogen aanspreken' (Matt. 18:15).

Ga dus het gesprek aan met degene met wie je een conflict hebt. Dat is niet eenvoudig. Het is gemakkelijker om naar iemand anders toe te gaan en te zeggen hoezeer je je bezeerd voelt. Maar wat Jezus zegt is – uiteraard! – heilzaam:

neem het kwaad serieus en benoem het tegenover de mensen om wie het gaat. Misschien kun je dat niet alleen; zoek dan goede, deskundige hulp. Misschien is praten moeilijk; probeer dan te schrijven. 'Weet je dat je me pijn hebt gedaan? En begrijp je dat ik er moeite mee heb, omdat ik vind dat je door je woorden of daden in strijd met het evangelie gehandeld hebt?'

In een relatie kun je beschadigd raken door iets wat de ander je aandoet. Die ander was kennelijk bij machte om door een bepaalde daad of een reeks van daden jouw leven te veranderen. Daardoor is hij veranderd in een dader en jij in een slachtoffer. Je bent door zijn schuld aan elkaar verbonden. Zo'n ongezonde band is iets wat de Heer niet wil. Hij wil dat we leven als vrije mensen voor zijn aangezicht. En daartoe wijst Hij ons de weg. De eerste stap op die weg is erkenning van fouten en schuld.

*'Jezus noemt het
kwaad kwaad'*

Berouw en vergeving In ons leven zijn er dingen die we niet vergeten, dingen die we ongemerkt zijn gaan koesteren en waardoor we mensen zijn gaan mijden. Wat zegt het evangelie daarover? Naast bestraffing zegt Jezus in Lucas 17: '...en als ze berouw hebben, vergeef hun.' De confrontatie dient dus een doel: dat die ander tot het inzicht komt dat hij verkeerd gehandeld heeft. Dat vraagt van de één de moed om die stap te zetten en van de ander de bereidheid diegene binnen te laten. Het vraagt dat je als beschuldigde de tijd neemt om de ander uit te laten praten. Wat heeft die ander nu zo bezeerd en gekwetst en wat is mijn rol daarin geweest? Het vraagt de moed om eerlijk de confrontatie met je verleden aan te gaan. En ook de bereidheid om als je iets verkeerd hebt gedaan de verantwoordelijkheid daarvoor op je te nemen en schuld te erkennen.

Jezus vindt dit blijkbaar belangrijk: niet alleen de confrontatie aangaan, maar ook berouw en vergeving uitspreken. Waarom? Omdat je de ander de kans en de tijd moet gunnen om van zijn schuld af te komen en omdat de Heer tussen broeders en zusters gezonde relaties wil hebben. Hij wil niet dat mensen onder hun verleden gebukt gaan en Hij wil niet dat er van alles en nog wat speelt tussen broeders en zusters van hetzelfde huis. Hij wil dat we in vrijheid kunnen leven, samen voor zijn aangezicht.

Herstellen Wat is dan berouw tonen? Beseffen dat je echt goed fout zit. Je schamen voor je eigen gedrag. Erkennen dat het terecht is dat je daden gevolgen hebben. En ten slotte de wil om het ontstane onrecht te

Schep ruimte voor schuldbelijdenis en vergeving, misschien ook om elkaar, met een zeker behoud van gevoelens, toch de hand te kunnen geven.

herstellen. Als de dader zo de macht die hij over het slachtoffer had aflegt, komt er ruimte om te vergeven. Dat wil zeggen: wat iemand gedaan heeft hem niet langer toerekenen, maar kwijtschelden. Dat wat er in het verleden gebeurd is loslaten. Je bent er niet langer op uit je te wreken en de dader terug te pakken. Je ziet af van genoegdoening of wraak. Die ander is niet langer door schuld met je verbonden, maar wordt daarvan losgemaakt, vrijgemaakt.

Jezus vindt dit blijkbaar belangrijk: niet alleen de confrontatie aangaan, maar ook berouw en vergeving uitspreken'

Helaas spreekt het niet vanzelf dat op een schuldbelijdenis een uitspraak van vergeving volgt. Hoe vaak zeggen of denken we niet: 'Zie je wel dat ik gelijk had! Ik ben echt verschrikkelijk kwaad en ik wil zelfs niet denken over vergeven...'

Aan vergeving zitten dus twee kanten. Aan de ene kant moet het slachtoffer bereid zijn te vergeven. Dat wil zeggen

dat de Heer de wrok en bitterheid bij je wegneemt en je innerlijk geneest, zodat je klaar bent om die ander te vergeven. Dat kan een proces van jaren zijn. Aan de andere kant moet er óók wat gebeuren bij de andere partij. De dader moet zijn zonden inzien en beseffen wat zijn gedrag bij het slachtoffer tewegg heeft gebracht, wat een wonden er zijn geslagen, wat een pijn dat veroorzaakt heeft. Pas wanneer die zonden zijn ingezien, kunnen die zonden beleden worden en kan er vergeving worden gevraagd. En als die ander eraan toe is – en dat gaat niet op commando: je moet me vergeven! – kan er vergeving geschonken worden en kan de relatie worden hersteld. Pas bij bereidheid tot erkenning van zonden en bereidheid tot vergeving is er de mogelijkheid van daadwerkelijk herstel van de geschonden verhouding.

Koning Waarom zou je eigenlijk de weg van confrontatie en vergeving gaan? Het kost enorm veel energie, is er

niet een alternatief? Het enige alternatief is uiteindelijk het circuit van wrok en haat. En dat is niet aantrekkelijk, want je verzuurt. Wrok heeft namelijk de neiging zich uit te breiden en een stuk van je identiteit te worden. Daarom liever de weg van vergeving. Maar hoe werkt dat dan? Waar haal je de motivatie en energie vandaan?

Over de weg van de vergeving vertelt Jezus de gelijkenis van de koning en de schulden (Matt. 18:21-35). Jezus wil natuurlijk dat je deze gelijkenis betreft op jezelf en er zelf mee aan het werk gaat. Hij wil dat de ontdekking van Gods genade je houding verandert tegenover mensen die jou kwaad hebben aangedaan. Misschien kom je dan tot je eigen verrassing wel zo ver dat je gaat bidden of het goed kan komen en dat je er zelfs een paar centen voor over hebt om er goede, deskundige hulp bij te zoeken. Misschien wordt je houding anders tegenover diegene die nog nooit één greintje berouw heeft getoond, in het besef dat God die ander ter verantwoording zal roepen voor wat hij of zij jou heeft aangedaan. Mijn Heer komt de wraak toe, Hij zal het vergelden. En die Heer is goed, dat heb je zelf ondervonden, zoals die man uit de gelijkenis. De wil tot vergeven, vanuit Gods genade, maakt alles anders.

Modder Maar wat als iemand geen berouw toont? Dan loop je het gevaar dat je er hopeloos mee blijft zitten en dat je verbitterd wordt of op wraak zint. Op die manier blijf je eindeloos aan die ander vastzitten. Dan zegt God: 'Ik wil niet hebben dat je zó door het leven gaat. Dan ben je gevangene van die ander, terwijl Ik je heb vrijgekocht. Blijf er niet aan vastzitten, maar

geef het uit handen.'

Psalm 37 is een psalm die daarbij helpt. Ook al lijken plegers van onrecht aan het langste eind te trekken en ook al lijkt jij als slachtoffer het onderspit te moeten delven, het is uiteindelijk toch echt omgekeerd: 'Wie nederig zijn, zullen het land bezitten en gelukkig leven in overvloed en vrede.'

De Schrift bedoelt met zachtmoedige mensen geen zachte eitjes, die alles maar over zich heen laten komen. Nee, het zijn mensen die alles van de Heer verwachten. Concreet: als je onrecht wordt aangedaan en die ander ontkent het, leg het dan in de handen van de Heer en bid voor die ander.

Het kan ook zo zijn dat de dader berouw toont, maar dat het slachtoffer niet wil vergeven. Bedenk in zo'n geval dat een slachtoffer soms wel wil vergeven, maar het niet kan. We kunnen wel eens te vlot zijn in onze verwachting dat we vergeving geschonken krijgen. Als iemand niets meer met je te maken wil hebben,

als gesprek niet mogelijk is, als iemand zelfs al overleden is, kun je misschien een brief schrijven waarin je je spijt betuigt. En als je dan niets hoort, dan geldt ook hier dat je het kunt overgeven aan God. De Heer wil niet dat je

ten onder gaat aan wroeging over iets wat je in het verleden gedaan hebt. Leg het dus bij Hem neer en laat dan zien in je leven dat je echt veranderd bent. Mensen in je omgeving zullen zien dat je veranderd bent, zoals de zondares die Jezus' voeten waste. Jezus zei over haar: 'Haar zonden zijn haar vergeven, want zij heeft veel liefde betoond.'

Tijd Vergeven betekent natuurlijk niet dat alles direct vergeten en verwerkt is. Zoals een gebroken been tijd nodig heeft om te genezen, zo heeft een gewonde ziel tijd nodig om te helen. En soms draag je de littekens de rest van je leven met je mee. Wat kan het kwaad en onrecht tussen mensen vreselijk diep zitten en verschrikkelijke gevolgen hebben. En niet alleen tussen ons, maar ook tussen God en mensen. Het

is een kloof die vanuit onze kant onoverbrugbaar was. Zonder Hem waren we in de modder van onze schuld blijven hangen. Maar Hij wil niet dat we vastgeketend blijven zitten in onze schema's van oog om oog en tand om tand. Daarom bevrijdde Hij ons door zijn genade in Jezus Christus.

En die genade is veel sterker dan onze slopende krachten, waarmee we elkaar vastpinnen op onze schuld. Alleen in zijn vergeving kunnen we wonen en leven als vrije mensen.

Exercitie Wat moet je met het voorgaande, gelet op onze kerkelijke context? Een paar opmerkingen.

De recente geschiedenis van onze kerken wordt heel verschillend beleefd. Jongeren denken veel minder kerkelijk dan vorige generaties. Zo is het allang geen automatisme meer om je bij verhuizing aan te sluiten bij een kerk van het eigen kerkverband. Jongeren zoeken een kerk waar ze zich thuis voelen. Ze kunnen zich in de regel nauwelijks iets voorstellen bij de dingen waar hun opa's en oma's zich druk om maakten en waardoor wegen zich scheidden, vaak dwars door families heen.

De generatie van hun ouders is geneigd het gebeurde in de zestiger jaren te

*'De wil tot vergeven,
vanuit Gods genade,
maakt alles anders'*

*'De Schrift bedoelt
met zachtmoedige
mensen geen zachte
eitjes, die alles maar
over zich heen laten
komen'*

relativeren en/of te willen vergeten, onder het motto: 'Laten we elkaar de hand geven en samen voor God en de kerk gaan.'

Toch pleit ik ervoor om bij contacten tussen een GKv- en NGK-gemeente ruimte te maken om de pijn uit het verleden te bespreken. Niet als techniekje om wat weg te masseren – 'dan hebben we dat ook weer gehad' – maar om eerlijk te luisteren naar elkaars pijn en verdriet en

óók om elkaars motieven, toen en nu, te proeven. Schep ruimte voor schuldbelijdenis en vergeving, misschien ook om elkaar, met een zeker behoud van gevoe-

len, toch de hand te kunnen geven. En bid dan samen Psalm 19: 'Verlosser, zie mij aan, mijn Steenrots, doe mij staan in

uw groot welbehagen.' En geef dat ik zo ook die ander mag zien staan!

Het mooie van zo'n 'exercitie' is dat jongeren leren dat je in de kerk soms stevige conflicten kunt hebben, waar je later geweldig veel spijt van hebt, maar dat je vanuit het evangelie veel mogelijkheden hebt om

vroeg of laat een conflict eerlijk onder ogen te zien en het samen uit te werken, in het besef dat onze Heer ook daarvoor zijn bloed heeft gegeven.

'Volgens mij snakken kerk en wereld naar mensen die leven vanuit de genade van Christus'

Zo'n ervaring van vergeving en verzoening is een prachtig iets om een jongere mee te geven in zijn kerkelijke rugzak. Want net als de moeite om elkaar te vinden zal ook de moeite om elkaar terug te vinden altijd blijven. En dan is het heel stimulerend om zo'n eerlijke worsteling tot vergeving en verzoening eens mee-gemaakt te hebben. Daarvan kun je ook buiten de kerk veel profijt hebben. Volgens mij snakken kerk en wereld naar mensen die leven vanuit de genade van Christus.

Roel Venderbos geeft op 23 maart samen met Gert Zomer een workshop rond het thema 'vergeving' tijdens het congres van Opbouw en De Reformatie.

Les misérables

Momenteel draait in de bioscopen een film over genade: *Les misérables*, gebaseerd op het gelijknamige boek van Victor Hugo.

De film gaat over twee mensen die zo'n anderhalve eeuw geleden in

Frankrijk leefden. Jean Valjean heeft negentien jaar in een strafkamp gezeten vanwege het stelen van een brood en diverse vluchtpogingen. Hij vindt voortdurend de gevangenisopzichter en latere politieman Javert tegenover zich, die er absoluut niet in gelooft dat Valjean zijn leven heeft gebeterd: eens een dief, altijd een dief.

Jean Valjean in de film *Les misérables*.

Kort na zijn vrijlating komt Valjean bij een oude bisschop terecht die hem gastvrij ontvangt. Hij krijgt eten en onderdak, maar gaat er de volgende dag vandoor met het communiezilver. Valjean wordt opgepakt en teruggebracht naar het klooster om daar zijn zonde op te biechten. De bisschop vergeeft hem en zegt: 'Deze man

heeft niets gestolen, ik heb het hem meegegeven. En wacht eens... u bent nog wat vergeten. Ik had u toch ook de zilveren kandelaars beloofd?' Tot grote ergernis en woede van de politie komt Valjean met zijn misdaad weg. De vergiffenis die hem geschonken wordt, verandert zijn leven volkomen. Hij wordt een compleet ander mens. Telkens als hij in de jaren die volgen Javert tegenkomt, wordt dat prachtig uitgewerkt in de film. Voor Javert rest niets anders dan de keuze of hij zich gewonnen zal geven aan die nieuwe wereld van liefde en genade. Hij voelt ergens wel aan dat genade en liefde het gaan winnen. Maar om zichzelf daaraan toe te vertrouwen? Durft hij te accepteren dat hem genade bewezen wordt? Kan hij onverdiende goedheid aannemen? *Les misérables* is inspirerend om samen naar te kijken wanneer je 'samenspreekt' en de brokken van het verleden op wil ruimen.

Gods goedheid proeven

TEKST: DS. JAAP VAN DEN BOS, PREDIKANT TE HENGLO. FOTO'S: GERRIT POTKAMP. ///

'Proef en geniet de goedheid van de Heer.'

'Als er vergeving is, kan er genezing zijn.'

'Samen in de naam van Jezus.'

'Het brood dat wij breken, de wijn die we drinken ...'

Zomaar wat zinnen uit de eredienst in Hengelo van zondagmorgen 10 februari.

Hoewel, zomaar wat zinnen en zomaar een dienst? Nee, een bijzondere dienst waarin bekende zinnen en bekende liederen nieuw en krachtig klonken. Voor het eerst na jaren werd er in Hengelo samen avondmaal gevierd door de Samenwerkingsgemeente van NGK/CGK en de Gereformeerde Kerk vrijgemaakt.

Verbondenheid Al in 2008 werd de erkenning uitgesproken dat we elkaar zagen als kerken van Christus. In de jaren die volgden werd stap voor stap concreet gemaakt wat dat voor ons

betekent. Zo waren er verschillende gezamenlijke activiteiten, kanselruil en regelmatig gezamenlijke diensten.

Natuurlijk hoort het samen vieren van het heilig Avondmaal daar ook bij. Er was voor sommigen wat tijd voor nodig om met elkaar zover te komen. Met behulp van het model van DOE (Deputaten Overleg Eenheid, een groep tussen de drie kerkverbanden die zaken behartigt met betrekking tot samenwerkingsgemeenten en samenwerkende gemeenten) moest verder het beleid met betrek-

king tot gasten aan het avondmaal op elkaar afgestemd worden. Zo kwamen

we tot een gezamenlijk nodigingsbeleid.

Op zondag 10 februari was het dan zover: samen vierden we het avondmaal.

Ds. Jaap van den Bos van de GKv en ds. Luc Compagnie van de Samenwerkingsgemeente leidden samen de dienst in de volle zaal van de Kristalkerk. De kinderen hadden gezamenlijk hun

eigen programma in de lokalen van de naastgelegen school.

Het thema van de dienst was 'Proef en geniet de goedheid van de Heer,' naar aanleiding van Psalm 34:9.

Die goedheid van de Heer hebben we geproefd.

We zijn God dankbaar dat we deze stap hebben kunnen maken. Of, zoals iemand na afloop van de dienst het zei: 'Vieren van het avondmaal gaat nog zoveel dieper dan een gewone gezamenlijke dienst. Het voelt als echte verbondenheid.'

Ds. Jaap van den Bos van de GKv en ds. Luc Compagnie van de Samenwerkingsgemeente leidden samen de dienst in de volle zaal van de Kristalkerk

Waarom ik weer naar de kerk ga

TEKST: REINIER SONNEVELD. ///

Misschien weet u dat ik acht jaar lang de kerk de rug heb toegekeerd. Het werkte niet zo tussen ons. We waren uit elkaar gegroeid. Er was in mij te veel ongelooft en in de kerk, nou ja, daar misschien ook wel. Eerst scheidden we van tafel en bed. Toen echt. Tot zover een mooi verhaal voor 'Adieu God'. Maar het verhaal gaat verder. Inmiddels ben ik weer terug in de kerk. Met hangende pootjes, zeg ik wel eens met een grijns, want helemaal pais en vree is het niet tussen ons. Ik laat me wel eens wat ontglippen, in een column of zo. En dan hoor ik haar soms 'godslastering' of iets dergelijks fluisteren. Zo gaat dat tussen ons. Liefde op het tweede gezicht. We zijn niet verliefd, we houden wel van elkaar.

Waarom houd ik van de kerk? Omdat ik in die acht jaar ballingschap merkte dat ik niet 'op m'n eentje' besta. Ik probeerde in m'n uppie te geloven, samen met m'n boeken en m'n gesprekken, maar ik besta nauwelijks 'in m'n uppie'. Ik ontdekte dat ik (en iedereen trouwens) een kuddedier ben. Je kunt op YouTube een grappig verborgencamerafilmje zien uit de jaren vijftig. Een onwetende man staat in de lift, natuurlijk met zijn gezicht naar de deur. Er komen vier personen bij – acteurs, horen we van de voice-over. Zij gaan met hun rug naar de deur staan. De man fronst, kijkt verbaasd om zich heen en draait dan om. De vier personen draaien vervolgens naar rechts en de man draait – bijna alsof het afgesproken is, als in een dans – automatisch mee. Hoe onzinnig ook, hoe onlogisch ook: we

passen ons aan onze omgeving aan. Deze verborgencameragrap was verzonnen door een wetenschapper, Solomon Asch. In diezelfde periode liet hij een aantal proefpersonen vier lijnen zien en vroeg welke twee even lang waren. Als de proefpersonen alleen waren, gaven ze vrijwel allemaal het goede antwoord. Het was namelijk overduidelijk. Maar toen de wetenschapper een paar acteurs inhuurde die eerst het foute antwoord gaven, gaf de proefpersoon veel vaker ook dat foute antwoord. Zestien keer zo vaak. Zo beïnvloedbaar zijn we. Zo zeer volgen we de groep.

Als we bij zo'n simpele vraag als de lengte van lijnen al de mist ingaan, wat doen we dan bij andere kwesties die veel minder overduidelijk zijn, zoals de vraag of God bestaat? We volgen. We doen wat de groep om ons heen doet. Dat merkte ik ook bij mezelf. Ik wilde dolgraag meer over Jezus ontdekken, maar toen ik de kerk verliet, kwam ik prompt in andere kuddes terecht, die

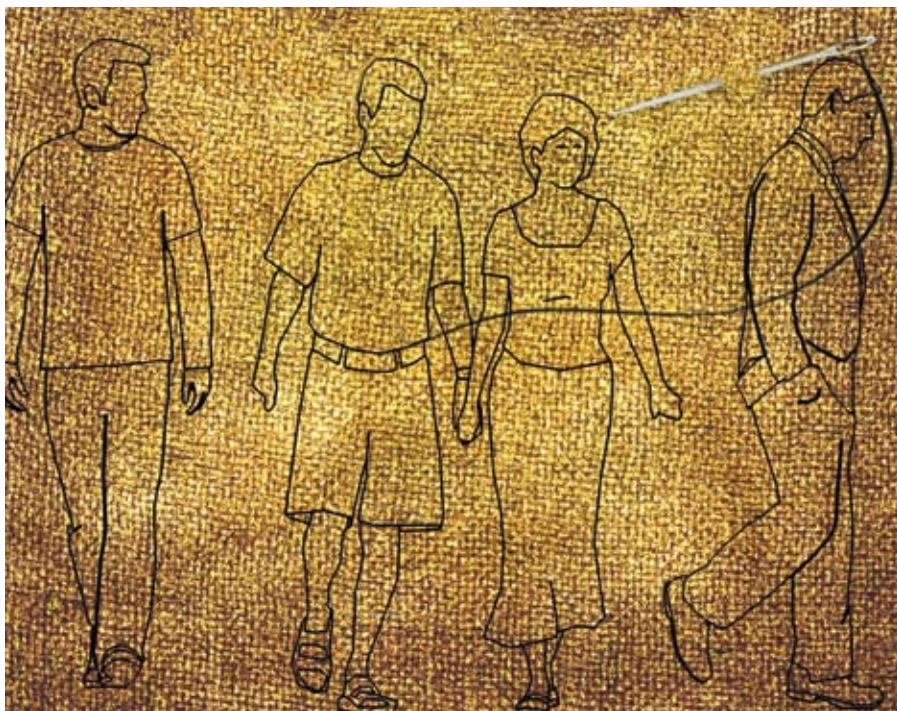
mooi en inspirerend waren, maar die weinig meer met Jezus hadden. En ik merkte dat ik dat begon over te nemen. Dat Jezus me uit de vingers glipte, of beter gezegd, dat ik uit zijn handen dreigde te glijpen. Daarom doe ik weer mee aan een kerk. Als ik sowieso bij één of meer kuddes hoor – en daar ontkom ik niet aan – dan toch het liefste bij een kudde die zich laat inspireren door Jezus. Want iedereen heeft een herder, maar ik kan me geen betere herder voorstellen dan Hij. En groepsdruk is overal, maar dan het liefste een groepsdruk waar Jezus een rol speelt. Iedereen heeft een dogmatiek, maar geef mij maar een dogmatiek die God centraal stelt. En als er toch overal 'gepreekt' wordt, dan toch graag een preek over God.

Reinier Sonneveld is schrijver, filmmaker en spreker. Tijdens het congres van Opbouw en De Reformatie op 23 maart zal hij een toespraak houden over 'Waarom ik weer naar de kerk ga'.

De gemeenschap der heiligen in een tijd van **onverbondenheid**

TEKST: KEES DE RUIJTER, HOOGLEERAAR PRAKTISCHE THEOLOGIE AAN DE TU IN KAMPEN. ///

'Ik geloof de gemeenschap der heiligen.' Die eeuwenoude woorden gebruiken we nog steeds. Maar of we er nog steeds hetzelfde in horen als vroeger is de vraag. Er zat altijd iets in van 'ingelijfd' zijn in de gemeente. Je hoort er dus het mooie beeld in van het lichaam van Christus (1 Kor. 12). Gemeenschap is een sterk woord!

Maar proef zo'n beeld nou eens in de werkelijkheid. Mijn voeten kunnen niet zomaar gaan en staan waar ze willen. Dat zou te gek zijn om los te lopen. Altijd zit mijn hele lijf daaraan vast. Als dat meekomt in de gemeenschap der heiligen, dan voelt dat ongemakkelijk. Dan kan ik dus niet gaan en staan waar ik wil. Maar dat is nou juist zo'n diepe behoefte vandaag. Je moet zelf kunnen kiezen. Daar groeien we mee op, daar krijgen we alle ruimte voor en het wordt ons op school aangeleerd. Dat is in de kerk dus niet op eens weg. Daar wil je ook ruimte hebben voor je eigen keus. Ga ik naar onze eigen kerk, of moet ik ergens anders heen voor wat ik nodig heb?

Bindingsangst Dat zijn de grote lijnen van een spannend dilemma dat veel mensen lijken te ervaren in onze tijd. In de Special van 26 oktober jl. schreef socioloog Wim Dekker een artikel over de ongebonden generatie van vandaag, die graag de keus aan zichzelf houdt, ook als het om de kerk gaat (*De kerk wordt geconfronteerd met bindingsangst*, pag. 12-17). In zijn woorden is dat geen veroordelende typering maar een beschrijving van de werkelijkheid. Tegelijk wil ook die generatie geloven dat we niet van onszelf zijn, dus ook dat het ten diepste niet gaat om trouw aan onszelf.

Daarmee zette hij de spanning herkenbaar neer, zo herkenbaar dat er een massa reacties volgde. Kennelijk zitten we midden in die spanning en willen we er verantwoord mee om leren gaan. Maar dat is lastig genoeg. Nu de liturgie zo divers is geworden, zie je opeens dat de ene vorm veel beter bij jouw geloof past dan de andere. Heb je dan gewoon pech als het in jouw gemeente tegenvalt, of ga je dan regelmatig shoppen om de batterij op te laden? Je wilt wel wat doen in de kerk maar je niet definitief binden. Een projectje in je gemeente is dan leuk, maar ambtsdrager

*'Allerlei verbindingen
die vroeger vanzelf
spraken, worden
vandaag met groot
gemak losgelaten'*

moeten ze je niet maken. Of toch? Hoort dat nou juist bij de gemeenschap der heiligen: 'je gaven gebruiken tot heil van de andere leden'?

Een aantal decennia geleden voelde men die spanning nog niet zo, hoewel kerkscheuringen uit die periode ook niet bijdragen aan het beeld van een overtuigende gemeenschap. Maar vandaag lijkt er vaak reden om je af te vragen: wil ik hierbij horen? Een bars geformuleerd ondertekeningsformulier, een dominee die weinig uitstraalt, een kerk die tegenvalt, het lijken zo gauw redenen om een ander adres te zoeken.

Onverbondenheid Achter dit alles gaat een typerende trek van onze huidige cultuur schuil. Individualisering is een basisgegeven geworden. Het individu staat centraal in een netwerk, dat hij in veel opzichten naar eigen keuze opbouwt, bijstelt en soms ook weer afbreekt. Dat geldt ook voor onszelf. Ook kerkleden zijn kind van hun tijd. Individualisering is daarin een gegeven dat we eigenlijk alleen maar kunnen accepteren. Het roept voor kinderen van God wel vragen op. Zo woedde er eind negentiger jaren binnen de GKv een diepgaande discussie die heftige vragen opwierp rond de kerkelijke cultuur en gemeenschap, vragen als: is er wel ruimte om jezelf te zijn binnen zo'n strakke traditie, en: hoe relevant is de manier waarop de basiswaarden van het geloof onder woorden werd gebracht? Zo'n discussie kan gemakkelijk escaleren. En dat gebeurde ook op een forummiddag die rond het debat was belegd. Mensen kwamen lijnrecht tegenover elkaar te staan. De belijdenis van de kerk

en de daaromheen gegroeide kerkcultuur werden vervreemdend genoemd. In een terugblik op die discussie gebruikte Gerit Glas eens een keer het woord 'onverbondenheid'.

Die typering sloeg de spijker op de kop. Je kunt dat woord sindsdien aan alle kanten horen gebruiken als aanduiding van een trend binnen de kerkgemeenschap. Allerlei verbindingen die vroeger vanzelf spraken en logisch leken, worden

vandaag met groot gemak losgelaten. De diagnose 'onverbondenheid' lijkt trefzeker als aanduiding van een kerkelijke trend van dit moment. In een later opstel beschrijft Glas hoe hij in dat begrip wel drie dimensies onderscheidt. Ik noem ze hier kort en geef er een paar eigen observaties bij.

'In alle kerkhoppen

ontdek je bij

veel mensen een

verlangen naar een

diepere eenheid in

Christus'

Splijting Splijting tussen mensen en groepen is de meest concrete laag. Dat is dus ook wat je in de werkelijkheid ziet gebeuren: mensen laten elkaar vrij gemakkelijk los en zoeken hun eigen weg. Nu is dat natuurlijk niet een verschijnsel van vandaag; in het verleden voltrok die splijting zich ook tussen de NGK en de GKv. Alleen lijkt splijting tegenwoordig, anders dan toen, ook bij een manier van leven te horen. Baanhoppen en projectmatig werken zijn belangrijke trends. Terugkomen op keuzes en je niet lang vastleggen hoort daarbij. Dan is het niet vreemd dat dat leidt tot shoppen rond de kerkdienst en zoeken naar de gemeente die bij jou past. Splijting is voor sommigen misschien wel een te negatief woord, als je verlangt naar een vloeibare kerk.

Afgesneden van je wortels Een tweede dimensie die Glas noemt, is meer histo-

risch van aard. Mensen zijn ook steeds minder verbonden met de wortels van hun traditie. In het genoemde debat speelde dat zeker ook een rol. We komen als kerken uit een sterk op de Bijbel gerichte traditie. En de belijdenissen gaven daar een duidelijke kleur aan. De vraag vandaag is steeds meer of je iets hebt met zulke formuleringen uit het verleden. Belijdenissen uit de zestiende eeuw hebben zo hun blinde vlekken. Bovendien: wie kent die geschriften eigenlijk?

Het is inderdaad niet te veel gezegd als je dat typeert met 'afgesneden zijn'. De belijdenisgeschriften hebben via de catechese vaak als een soort invoegstrook gefungeerd naar de kerk van alle eeuwen. Maar de vraag van vandaag is steeds meer: hebben we daar nog iets mee? Ook al omdat er vroeger kerkscheiding plaatsvond, kun je ze soms als ballast gaan zien.

Duivelse scheiding Dan is er ten slotte de diepste geestelijke dimensie. Glas duidt die aan als een duivelse scheiding tussen God en mensen. De typering 'duivels' is ter zake. Want dat is precies zijn werk: scheiding brengen waar God gemeenschap wil geven.

Denk nu niet meteen dat de trend waar het hier om gaat ook altijd als duivels te typeren is. In alle kerkhoppen ontdek je bij veel mensen een duidelijk verlangen naar een diepere eenheid in Christus. Hoe sterk was dat verlangen vroeger bij die afgetekende grenzen?

Aan het werk Spannende vragen genoeg rond gemeenschap en eigen keus in de kerk. Spanning kan gemakkelijk uitgroeien – een reden om serieus aan het werk te gaan rond dit spanningsveld: wat en waar is gemeenschap in Christus vandaag?

Tot ziens op 23 maart in de workshop!

Kerk tussen muren en mensen

ZATERDAG 23 MAART, GREIJDANUSCOLLEGE, ZWOLLE

- 10.30 uur Inloop, ontvangst, koffie, inschrijven voor workshops
- 11.00 uur Opening
- 11.15 uur Toespraak door prof. Barend Kamphuis
- 11.50 uur Toespraak door ds. Johan Schaeffer
- 12.30 uur Lunch, ontmoeting
- 13.20 uur Eerste workshopronde
- 14.15 uur Tweede workshopronde
- 15.15 uur Toespraak door Reinier Sonneveld
- 15.40 uur Sluiting

Bernard Bos, voorzitter Stichting De Reformatie, en Ale Sierksma, voorzitter Persvereniging Opbouw, zullen de dag openen en sluiten. Docent en theoloog Theodoor Meedendorp is de dagvoorzitter. Een interview met hem leest u op pag. 230-231.

TOESPRAAK **DE KERK IS** **KATHOLIEK** **OF ZE IS NIET**

Lezing door Barend Kamphuis, hoogleraar dogmatiek aan de Theologische Universiteit Kampen.

Kerken hebben zomaar de neiging zich op één onderdeel van het evangelie te specialiseren. Dan krijg je een kerk die niet katholiek is, maar eng en benauwd. Een katholieke kerk wordt bepaald door volheid en verbinding: de volheid van het evangelie en de verbinding van zo veel christenen met verschillende opvattingen. Beide zijn een geschenk van God, maar om kerk te zijn moeten we daar wel uit leven.

TOESPRAAK **LIJDEN AAN** **DE KERK,** **HOE HOUD** **JE HET VOL?**

Lezing door Johan Schaeffer, emeritus predikant van de NGK Nunspeet.

‘Ik geloof een heilige kerk.’ Maar er is een pijnlijke spanning tussen deze belijdenis en de werkelijkheid van het kerkelijk leven, dat doortrokken is van veel onheilig-

heid. Als het om de kerk gaat, leven we niet van idealen, maar – tegen de klippen op – van geloof in Jezus Christus. De kerk is van Hem.

TOESPRAAK **WAAROM IK** **WEER NAAR** **DE KERK GA**

Lezing door Reinier Sonneveld, schrijver, redacteur, columnist, (s)preker. Zie ook pag. 225.

Hij keerde de kerk de rug toe. Het werkte niet meer. Eerst scheidden de kerk en hij van tafel en bed. Toen echt. Maar na acht jaar is hij weer terug in de kerk. Liefde op het tweede gezicht. Hij is niet verliefd, maar houdt wel van de kerk en vertelt waarom.

U kunt vanaf 10.30 uur op de workshops intekenen, zolang er plaats is. De workshops vinden in twee rondes plaats: 13.20-14.05 uur en 14.15-15.00 uur. De workshop van Freddy Gerke en Ad de Boer vindt alleen in het eerste tijdvak plaats.

Aanmelding voor het congres kan via www.dereformatie.nl en www.opbouw-online.nl.

WORKSHOP LEEFWERELD VAN 18+

Door André Maliepaard, teamleider Nederlands Gereformeerd

Jeugdwerk (NGJ) en jeugdwerker NGK Ede.

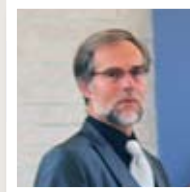
Er lijkt tussen volwassenen en jongvolwassenen een kloof te ontstaan in leefwereld en geloof. Veel kerken verliezen jongeren op de grens van volwassenheid uit het oog. Ze volgen geen catechese meer, de clubs waaiëren uit en in het pastoraat vallen ze tussen wal en schip. Wat beweegt de jongvolwassenen en hoe bereiken we als kerk deze generatie? Een beleefoefening en een zoektocht.

WORKSHOP WAAROM ZOU IK BIJ DEZE GEMEENTE WILLEN HOREN?

Door Kees de Ruijter, hoogleraar Praktische Theologie aan de Theologische Universiteit in Kampen.

Je verbinden hoort bij een kerkgemeenschap. De Bijbel heeft er een prachtig beeld voor: leden van een Lichaam. Maar kun je dat en wil je dat ook in deze gemeente, je eraan verbinden, zeker nu onverbondenheid buiten én binnen de kerk de toon aangeeft? We onderzoeken dat spanningsveld en hoe je ermee om kunt gaan.
zie ook pag. 226-227 van dit nummer

WORKSHOP KERK VAN VADER EN ZON?

Door ds. Paul Voorberg (GKv Emmeloord) en theoloog, gemeentestichter, theatermaker en verhalenverteller Rikko Voorberg.

Eén van de spraakmakendste onderdelen van de special was de briefwisseling tussen vader Paul en zoon Rikko Voorberg. Gezien de beperkte ruimte, bleven nog tal van vragen onbeantwoord. In deze workshop gaat ze daarover verder in gesprek: met elkaar en met de deelnemers.

WORKSHOP IN UW VERGEVING WONEN WIJ – GENADE- VOL LICHT BIJ KERKELIJKE ELLENDEN

Door ds. Roel Venderbos (NGK Kampen) en ds. Gert Zomer (GKv Kampen-Noord).

Wie (kerkelijk) onrecht is aangedaan, kan grofweg twee kanten uitgaan: blijven omzien in wrok of je best doen het verleden te vergeten en 'gewoon' verder te leven. Het evangelie wijst een andere weg. De weg van vergeving en genade waarop je kunt wandelen en zelfs in kunt wonen. Hoe werkt dat in de weerbarstige praktijk? Twee predikanten uit Kampen delen hun ervaringen en inzichten.
zie ook pag. 220-223 van dit nummer

WORKSHOP FLEXIBEL MET DE HEER VOOR OGEN

Door ds. Freddy Gerkema (NGK Amersfoort-Noord) en Ad de Boer (lid NGK Voorthuizen/Barneveld), beiden lid van de redactie van Opbouw.

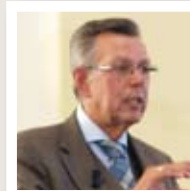

Hoe ga je in de kerk om met veranderingen en verschillen, zonder dat je in een sfeer van conflict of juist onverschilligheid terecht komt? In de brieven van Paulus merk je dat er rond allerlei punten spanningen waren in en tussen gemeenten. Hoe zocht de apostel daarin zijn weg? We bespreken twee actuele casussen uit de kerkelijke praktijk: veranderingen in de structuur van de kerkenraad en het lied in de eredienst.

WORKSHOP DE KERK IS KATHOLIEK EN HEILIG

Door Barend Kamphuis, hoogleraar dogmatiek aan de Theologische Universiteit Kampen, en Johan Schaeffer, emeritus predikant van de NGK Nunspeet.

Met hun toespraken over de katholiciteit en de heiligheid van de kerk hebben beide sprekers stevige dingen neergezet, die alle aanleiding bieden om hen nader te bevragen en verder met hen over door te praten.

Eerlijk en realistisch praten over de kerk

TEKST: JANNEKE BURGER - NIEMEIJER, REDACTEUR VAN DE REFORMATIE. ///

Dagvoorzitter van het congres van 23 maart is Theodoor Meedendorp.

Hij is theoloog en docent levensbeschouwing op een middelbare school in Amsterdam. Hij is getrouwd met Gerjanne en houdt van theater, films, boeken, kloosters en verhalen.

Theodoor Meedendorp

Op een nieuwe manier kerk zijn in een stedelijke omgeving heeft zijn bijzondere aandacht, gericht op christen en niet-christen tegelijk. Ook houdt hij ervan de hedendaagse cultuur te verbinden met het goede nieuws van Jezus. Hij heeft als auteur meegewerkt aan het *Handboek voor kringleiders* en het 26 weken (dag)boek *Mosterd*. Aan de hand van een aantal vragen en antwoorden stelt hij zich voor.

1. Wat betekent 'kerk' op dit moment voor je?

'Kerk' is voor mij op dit moment de kleine groep mensen met wie ik één keer in de twee weken eet, drink, lach, praat, meeleef, zing, bid, Bijbel lees en discussieer. Dat we als kring ook nog bij elkaar in de buurt wonen, versterkt niet alleen de betrokkenheid op elkaar maar ook de betrokkenheid op de buurt.

2. Zijn er momenten of ervaringen uit de kerk van je jeugd die je koestert?

Tijdens de ziekte en het overlijden van mijn vader heb ik de kerk als meele-

vende en warme gemeenschap leren kennen, met soms ook onverwachte bezoeken en contacten met mensen met wie we als gezin daarvoor minder contact hadden. Je leert zo mensen op een andere manier kennen. Bijzonder.

3. Wat vind jij het lastige van gereformeerde kerken?

Dat het te veel gaat over de kerk en te weinig over Jezus, en dat praten en theologiseren over God, geloof en kerk de boventoon voeren en vaak het beleven van God, geloof en kerk in de weg staan. Daarnaast lijkt het er soms op dat men denkt dat gemeenschapsvorming vanzelf gaat, als je je papieren maar op orde hebt. Niets is minder waar.

4. En het mooie?

Dat er in de gereformeerde traditie altijd een sterke nadruk ligt op plaatselijke gemeenschappen zonder al te veel hiërarchie, waar je gemakkelijk aan mee kunt doen als je wilt. Ook de nadruk op het zwakke van de kerk, als een gemeenschap van mensen die vergeving nodig hebben, vind ik mooi. Juist door

die zwakte kan Gods genadekracht zichtbaar worden.

5. Als jij je inzet in de kerk, waar draait het dan om? Wat is voor jou belangrijk om in de kerk mee bezig te gaan?

Ik vind het belangrijk eraan te werken de kerk een gastvrije plek te laten zijn voor christenen en niet-christenen tegelijk. Samen optrekken helpt om het geloof eerlijk en relevant te leven. Ook kan een levende christelijke gemeenschap een illustratie zijn van het goede nieuws van Jezus. Geen woorden, maar levende voorbeelden. Om deze twee dingen te bereiken zal het altijd moeten draaien om de persoon Jezus en het goede nieuws van zijn Koninkrijk dat nu al zichtbaar kan worden in daden en woorden.

6. Je bent gevraagd om dagvoorzitter te zijn op het congres van 23 maart. Waarom denk jij dat het belangrijk is om met elkaar over de kerk te praten?

Eerlijk gezegd heb ik wel even geaarzeld. Ik wil van generaties na mij niet het verwijt krijgen: 'Het ging ook altijd

over de kerk, en nooit over God.' Maar als praten over de kerk leidt tot het ontdekken van kerk als gemeenschap waar je genade kunt ervaren en Jezus kunt leren kennen, dan werk ik graag aan een dergelijk gesprek mee.

7. Op wat voor manier zou je zo'n gesprek graag voeren?

Graag op een eerlijke en realistische manier. Ideaalbeelden kunnen namelijk pijn uit het verleden wegwuiven of voor de toekomst vermoeiend werken. Een gesprek met de volgende uitspraak van Dietrich Bonhoeffer in het achterhoofd kan bijzonder worden: 'Degene die zijn droom van gemeenschap liefheeft, zal gemeenschap vernietigen (zelfs als zijn intenties oprecht

zijn), maar de persoon die de mensen om hem heen liefheeft, zal gemeenschap creëren.'

8. Denk je dat 'kerk' toekomst heeft?

'In een tijd waarin

veel mensen

onverbondenheid

ervaren, liggen er

kansen voor de kerk'

In een tijd waarin veel mensen zich eenzaam voelen en onverbondenheid ervaren, liggen er kansen voor de kerk als geloofsgemeenschap. Het is een uitdaging voor gelovigen om zo sterk verbonden zijn met hun Bron dat ze veel te geven hebben en een commitment durven aangaan met mensen die op liefde een aandacht zitten te wachten.

9. Wat zijn jouw gedachten over 'vas-te' en het 'vloeibare' van de kerk?

Wat is ballast en wat is bagage?

Als de kerk als instituut te belangrijk

wordt, denk ik altijd: 'Kerk is waar twee of drie in de naam van Jezus bijeen zijn.' Als de christelijke subcultuur daarentegen met al z'n netwerken niet bijdraagt aan de lokale kerk, maar eerder alle aandacht en energie wegzuigt, zou ik zeggen: 'Doe mij toch maar een zichtbare gewone lokale gemeenschap, in plaats van kilometers afleggende christenen op zoek naar de meest vervullende samenkomst, conferentie of happening.'

Wat ik in ieder geval zie gebeuren, beginnend in de grote steden, is dat er netwerken en gemeenschappen ontstaan, bestaande uit gelovigen met verschillende kerkelijke achtergronden, die elkaar vinden vanuit het verlangen kerk te zijn voor de directe omgeving. Ik ben wel benieuwd waar dit de komende jaren naartoe gaat. Ik vind dat een hoopvolle ontwikkeling.

advertentie

Donatus verzekert vertrouwd

Donatus verzekert kerkgebouwen en wat daar bij hoort, zoals catechese-lokalen, doopvonten, kanselbijbels en orgels. Donatus is een betrokken specialist. Klein genoeg om u persoonlijk van dienst te zijn. Groot genoeg om uw verzekeringsbelangen aan toe te vertrouwen. Samen met u zorgen we ervoor dat wat waardevol is, behouden blijft voor onze kinderen en hun kinderen en hun kinderen...

Donatus

Dé kerken- en monumentenverzekeraar

www.donatus.nl tel. 073 - 5221700

Hagar, een vrouw in de marge

Beginnen

Wat is je beeld van Hagar? Probeer dat eens aan elkaar te vertellen. Of nog duidelijker: teken Hagar en Sara zoals jij ze samen ziet.

Doorpraten

Hoe spreekt de Engel van de Heer Hagar aan? Wat denk je dat dat betekent?
Herken je dat 'in de marge leven'?
Hoe ervaar je dit verhaal, als je aan je eigen ervaringen denkt?
Wat betekent 'God die naar ons omziet' voor jou?

Afsluiten

Lees samen de lofzang van Maria (Lucas 1:46-55). Vertel elkaar één gedachte uit deze Bijbelstudie die je graag mee naar huis wilt nemen.

TOEN RIEP ZIJ DE HEER, DIE TOT HAAR HAD GESPROKEN, ZO AAN: 'U BENT EEN GOD VAN HET ZIEN. WANT,' ZEI ZE, 'HEB IK HIER NIET HEM GEZIEN DIE NAAR MIJ HEEFT OMGEZIEN?'

Genesis 16:13

Als je de lijn van de geschiedenis in Genesis volgt, is Abraham duidelijk een hoofdpersoon. Abraham is het met wie God na een aantal teleurstellingen verder gaat. Met Abraham sluit Hij opnieuw een verbond, het nageslacht van Abraham belooft Hij een verrijkende zegen. Abraham is de vader van alle gelovigen, met wie wij in Christus op een bijzondere manier verbonden zijn.

In de verhalen van Abraham staan daar opeens ook twee verhalen over Hagar (Genesis 16 en 21). Deze slavin van Sara wordt gebruikt in een poging Abraham een zoon te bezorgen. We voelen allemaal aan dat dat niet Gods bedoeling was, maar deze twee hoofdstukken verhalen van zo een persoonlijk en herkenbaar leed, dat we ze toch niet zomaar als irrelevant terzijde leggen.

Hagar, de slavin die gebruikt wordt, die zelf haar plaats niet weet tegenover haar onvruchtbare meesteres, die weggestuurd wordt – wat een kwetsbare vrouw. Uiteindelijk komen we haar weer tegen in de woestijn, als ze verdwaald is. Een weggelopen en verdwaalde slavin, haar buik gezwollen van het kind van haar heer.

Dan blijkt juist Hagar de eerste persoon te zijn in de Bijbel die de Engel van de Heer ontmoet. In de woestijn komt God haar op een bijzondere en persoonlijke manier tegemoet. Ze erkent het zelf: de Heer heeft naar mij omgezien. Bijna zoals Maria zingt: Hij heeft oog gehad voor mij, zijn minste dienaars (Lucas 2:48).

In de verhaallijn van Genesis verdwijnt Hagar in de marge van Abraham en Sara, haar kind verdwijnt in de marge van het beloofde kind. Het volk dat uit haar kind zal groeien, verdwijnt in de marge van het volk van Abraham en Isaak.

En toch... juist deze vrouw in de marge wordt persoonlijk door de Engel van de Heer opgezocht. De woestijn wordt voor haar een plek waar ze gezien wordt, waar ze zich gekend voelt; zoals later de profeet Hosea over de woestijn spreekt als een plek waar de relatie tussen God en zijn volk in het diepst ervaren en gebouwd wordt.

God blijkt niet alleen de God van één enkele hoofdlijn te zijn. Soms is er opeens zo'n zijspoor. Een vrouw in de marge. En de Engel van de Heer.

God blijkt niet alleen de God van één enkele hoofdlijn te zijn

Toekomst voor de kerk in Nederland

Doem- of snoeiscenario?

TEKST: JAN MUDDÉ, PREDIKANT VAN DE NEDERLANDS GEREFORMEERDE KERK TE HAARLEM. ///

Vanaf de bovenste verdieping van de V&D in Haarlem heb je een prachtig uitzicht over de stad. De talloze kerktorens die je ziet, overtuigen je er in één oogopslag van dat de kerk eeuwenlang een dominante rol in de samenleving speelde. Aan de kerken heeft Haarlem ook haar bijnaam 'hofjesstad' te danken. Menig hofje is door de diaconie van een van de kerken gebouwd om weduwen van een woning te voorzien: de eerste sociale woningbouw.

Maar nu? Sommige kerken zijn afgebroken, andere gesloten of niet meer als kerk in gebruik. En in het Haarlemse Begijnhof is geen begijntje te zien, maar er poseert wel een prostituee voor het raam. Deze situatie is symptomatisch voor die van de kerk in grote delen van Nederland. Tenzij er een wonder gebeurt, zal deze situatie in de toekomst symptomatisch zijn voor heel de Nederlandse kerk. Valt deze situatie vanuit het Woord van God te duiden? Zijn er Bijbelwoorden die richtinggevend zijn voor de weg die we als kerken van Christus in Nederland gaan en hebben te gaan?

Snijden of snoeien? Een eerste Bijbelwoord waaraan ik denk, is Johannes 15:2, waar Jezus zegt: 'Iedere rank aan Mij die geen vrucht draagt, snijdt mijn Vader weg, en iedere rank die wel vrucht

draagt, snoeit Hij bij, opdat hij meer vruchten draagt.' In dit woord tekent Jezus twee scenario's die voor iedere wijnstok in elke wijngaard opgaan. In beide gevallen is sprake van snijden, een pijnlijke realiteit waar de volgelingen, de kerk van Jezus Christus per definitie mee te maken hebben. In het eerste geval gaat het om het wegsnijden van de onvruchtbare ranken, in het tweede om het snoeien van de vruchtbare ranken. Met de mogelijkheid

dat zich dat eerste scenario in Nederland voltrekt, moeten we als kerken in alle ernst rekening houden. Het is het Tienstammenrijk overkomen nadat het eeuwenlang het Woord van God veracht had. Het is een groot deel van het Joodse

volk, Gods oogappel, overkomen nadat het de Messias verworpen had. Waarom zou dit doemscenario aan ons voorbijgaan?

Maar volgens Jezus' woord kan zich ook een ander, eveneens pijnlijk, maar veel hoopvoller scenario voltrekken. Een wijngaardenier zet ook het mes in de ranken omdat hij daarin nog zoveel potentie ziet. Hoe historici en sociologen ook de situatie van de kerk duiden en wat het Centraal Planbureau ons ook voorrekent, het

is dus heel wel mogelijk dat we ons als kerken in Nederland in een uiteindelijk zegenrijk snoeiproces bevinden.

Doemscenario of snoeiscenario, ik ben geen profeet en waag me niet aan een uitspraak over de vraag in welk proces

'Snijden is een

pijnlijke realiteit waar

de kerk van Jezus

Christus per definitie

mee te maken heeft'

de Nederlandse kerken zich precies bevinden. Gelet op Johannes 15 zal het geen kwestie zijn van of-of, maar van en-en en zullen beide scenario's zich gelijktijdig voltrekken.

Alles in Hem Hoe dan ook schrijven Jezus' woorden onze agenda voor de toekomst: 'Wie niet in Mij blijft, wordt weggegooid als een wijnrank en verdort; hij wordt met andere ranken verzameld, in het vuur gegooid en verbrand. Als jullie in Mij blijven en mijn woorden in jullie, kun je vragen wat je wilt en het zal gebeuren.' Het komt erop aan dat we in Jezus blijven, ons volkomen aan Hem hechten. In Hem is er toekomst voor de kerk in Nederland, buiten Hem is er geen toekomst. En als we in Hem en zijn woorden blijven, mogen we zelfs grote verwachtingen hebben. We mogen immers vragen wat we willen en het zal gebeuren! Jezus zegt dat laatste in het kader van vrucht dragen en liefhebben. Met het oog daarop mogen we alles vragen wat we maar willen. Oftewel, als we biddend gehecht zijn aan Jezus Christus, hebben ook de Nederlandse kerken volop perspectief. Dan worden zij gesnoeid om met des te meer kracht vruchten van liefde voort te brengen.

Hoopvolle signalen Kijk ik door de bril van Johannes 15 naar de situatie van kerkelijk Nederland, dan zie ik hoopvolle signalen. Het belangrijkste is dat veel kerken zich steeds meer op Jezus Christus zelf concentreren en zich steeds sterker aan Hem hechten. Daarin herkennen christenen elkaar en die herkenning gaat zo ver, dat het bindt over kerkmuren heen, ook al wordt anders gedacht over, ik noem maar een paar voorbeelden, de gaven van de heilige Geest, de vrouw in het ambt, de doop, het duizendjarige rijk, Israël. Het

Het is heel wel mogelijk dat we ons als kerken in Nederland in een uiteindelijk zegenrijk snoeiproces bevinden.

lijkt wel alsof het zand dat in de loop van de tijd op de Rots der eeuwen is aangespoeld door de ontkerkelijking en het wegvallen van allerlei vanzelfsprekendheden wordt afgespoeld, zodat steeds beter zichtbaar wordt dat we op hetzelfde fundament bouwen. Zeker, voorheen werd door al die kerken ook op datzelfde fundament gebouwd, maar door de dikke laag gekoesterde leerstellingen, vormen en voorschriften die zich op het fundament gevormd had, was dat minder zichtbaar.

In het licht van Jezus' woorden in Johannes 15 zie ik nog een hoopgevend signaal. De Heer zegt tegen zijn leerlingen (en ons): 'Mijn gebod is dat jullie elkaar liefhebben, zoals Ik jullie heb liefgehad. Er is geen grotere liefde dan je leven te geven voor je vrienden.' Jezus gebiedt ons dat de liefde waarmee Hij ons heeft liefgehad gestalte in ons krijgt. In één adem hiermee zegt Hij: 'Ik heb jullie op-

gedragen om op weg te gaan en vrucht te dragen, blijvende vrucht.' De vrucht waar het Jezus om te doen is, is dus de liefde. Wie leeft uit Hem die de Liefde

in eigen persoon is, kan niet anders dan zelf ook liefhebben: liefhebben als Jezus.

*'Als we biddend
gehecht zijn aan Jezus
Christus, hebben ook
de Nederlandse kerken
perspectief'*

Andere wind Juist die liefde van Christus is in de Nederlandse kerken vaak met een lantaarntje te zoeken geweest. In plaats van dat christenen

op weg gingen om blijvende vrucht te dragen, bleven ze zitten waar ze zaten en voerden ze over talloze thema's, die soms slechts een generatie meegingen, strijd met een felheid alsof de eeuwigheid op het spel stond. Er werd geoordeeld en veroordeeld. Nog maar enige decennia geleden leek het of er een concurrentieslag gaande was tussen gereformeerden en evangelischen en in die kerkverbanden onderling. Natuurlijk is de situatie nu niet opeens totaal anders.

We worden klein aan de voet van het kruis. En terwijl we daar knielen, ontdekken we rond ons vele anderen die hetzelfde doen.

En toch waait er een andere wind door de kerken. Christenen en kerken weten elkaar door de liefde van Jezus Christus op landelijk en lokaal niveau steeds beter te vinden. Kijk ik over Haarlem uit, dan weet ik ook dat veel kerken die elkaar vroeger etiketteerden of zelfs verketterden, tegenwoordig in liefde en respect samenwerken. Voorgangers uit heel verschillende denominaties komen maandelijks of zelfs wekelijks bij elkaar om samen te bidden. Hoe verschillend ze ook zijn, en dat zijn ze – ze weten zich geheel één in de Heer en de liefde voor Hem!

Tegenbewegingen Bepaald niet alle kerken en christenen maken deze beweging mee, deze steeds sterkere concentratie op het fundament dat Jezus Christus is. Daar hebben ze uiteenlopende redenen voor. Er zijn kerken en christenen die zich nadrukkelijk en welbewust afbewegen van de belijdenis dat Jezus Christus de weg, de waarheid en het leven is. Dat doen zij omdat zij het spreken over de waarheid als zodanig

problematisch vinden, of omwille van de interreligieuze dialoog. Ik houd mijn hart vast voor deze kerken, omdat er volgens het woord van onze Heiland alleen toekomst voor de kerk is als er sprake is van de nauwste hechting aan de Heer van de kerk zelf.

Weer andere kerken en christenen houden het erop dat het zand dat in de loop van de tijd op de Rots der eeuwen is aangespoeld wel degelijk tot het fundament behoort. Zij vinden dat er tegenwoordig te veel wordt gerelativeerd en dat de waarheid van Gods Woord daardoor tekort wordt gedaan. Zo zijn bijvoorbeeld veel baptisten en gereformeerden er nog steeds heilig van overtuigd dat er binnen de gemeente van Jezus Christus in principe maar één opvatting over de doop mag bestaan. Met als gevolg dat zij de hele discussie en zelfs het kerkelijke leven op scherp zetten als de bestaande dooppraktijk – of het nu de geloofs- of

verbondsdoopt is – gerelativeerd lijkt te worden. Juist omdat zij zo'n liefde voor Gods Woord hebben, hoop en vertrouwen ik erop dat zij vroeg of laat zullen inzien dat het type kerk dat zij voorstaan niet de kerk is zoals de Heer van de kerk die bedoeld heeft. De kerk van Christus is geen vereniging tot behoud van het gereformeerde, baptistische of charismatische gedachtegoed, maar de gemeenschap van allen die belijden 'Jezus is Heer'. Allen die in geloof aan Christus gehecht zijn behoren tot de wijnstok en zijn geroepen de eenheid in Christus te beleven en te bewaren.

Vrucht van de Geest De eenheid in Christus beleven en bewaren, hoe doe je dat als de verschillen zo groot lijken?

Ik kom terug op het woord 'liefde'. Juist als de Bijbel het over de eenheid van Christus' kerk heeft, speelt dat woord steeds weer de hoofdrol. In Efeziërs 1-3 heeft Paulus het evangelie van de verzoening tussen God en mens en mensen on-

derling in volle rijkdom gepredikt. Het eerste wat hij de gemeente vervolgens met de grootst denkbare klem voorhoudt is: wees steeds bescheiden, zachtmoedig en geduldig, en verdraag elkaar uit liefde. Span u in om door de samenbindende kracht van de vrede de eenheid te bewaren die de Geest u

geeft: één lichaam en één geest, zoals u één hoop hebt op grond van uw roeping, één Heer, één geloof, één doop, één God en Vader van allen, die boven allen, door allen en in allen is (Ef. 4:2-6). De eenheid van Christus' gemeente bewaar je niet door een tot in de puntjes uitgewerkte dogmatiek, ethiek of kerkorde, maar

'Liefdevol leren

omgaan met

verschillen in

opvatting is de proef

op de som van het

leven uit het evangelie'

door bescheidenheid, zachtmoedigheid, geduld, verdraagzaamheid en de samenbindende kracht van de vrede! Leren liefdevol om te gaan met verschillen in opvatting is de proef op de som van het leven uit het evangelie!

Testcase Ik wil het bovenstaande toespitsen op onze dooppraktijk. Steeds vaker komt het voor dat binnen één gemeente verschillend over de doop wordt gedacht. Daar lopen zowel gereformeerden als baptisten tegenaan. Hoe dienen we hiermee om te gaan? Voor mij is het een belangrijke eyeopener geweest om te zien hoe de apostel Paulus omgaat met de pijnlijke misverstanden rond de doop in de gemeente te Korinte. Veel Korintiërs zien de doop als een soort partijsymbool ('Ik ben van Paulus, ik van Apollos...'). Binnen deze context dankt Paulus God (!) dat hij niemand van de Korintiërs gedoopt heeft. Het zal je trouwens maar gezegd worden, door niemand minder dan Paulus zelf: 'Ik ben God dankbaar dat ik niemand van jullie gedoopt heb.' Hoe kan Paulus dat zo stellen? Wel, zegt hij, Christus heeft mij niet gezonden om te dopen, maar om het evangelie te verkondigen (1 Kor. 1:17)! Paulus onderscheidt hier tussen het evangelie en de bediening van de doop: doop en evangelie gaan wel samen, maar vallen niet samen. Het is Paulus' apostolische bediening, niet om mensen onder te dompelen in het water, maar in het evangelie van Jezus Christus en die gekruisigd. Van een insteek als deze kunnen we leren heel de discussie over de doop in de juiste proporties te zien. Dat voor steeds meer christenen het verschil in dooppraktijk geen belemmering

is om samen te leven in één gemeente, hoeft niet het gevolg te zijn van een ongebreideld relativiseringsvermogen.

Het kan evengoed een kwestie zijn van onderscheiden waarop het aankomt, een vrucht van de Geest.

*'Er is een direct
verband tussen het
dragen van vrucht
en de uitstraling die
Christus' kerk in deze
wereld heeft'*

Nieuwe reformatie 'Indien gij echter elkander bijt en vereet, ziet dan toe, dat gij niet door elkander verslonden wordt,' schrijft Paulus in Galaten 5:15. We hebben als kerken in Nederland niet alleen te maken met de satan die rondgaat als brullende leeuw, 'zoekende wie hij zal verslinden,' we hebben als kerken in zekere zin ook elkaar verslonden. We zijn onszelf tegengekomen en moeten de consequenties van het leven bij dogmatische leerstukken en wetenschappelijk denken onder ogen zien. En dan doet het snoeimes van de landman ons pijn, maar tegelijk maakt

het ons op een heilzame manier klein. We worden klein aan de voet van het kruis. En terwijl we daar knielen, ontdekken we rond ons vele anderen die hetzelfde doen. Iemand die voor de verbondsdoop is, knielt daar naast iemand die voor de geloofsdoop is. Iemand die in tongen spreekt, knielt daar naast iemand die er niets van moet hebben. Iemand die van a tot z de Dordtse Leerregels onderschrijft, knielt daar naast iemand die vraagtekens plaats bij aspecten daarvan. En samen weet je dat je het helemaal van Gods genade moet hebben.

Vergeleken met de manier waarop ker-

ken en christenen in het verleden met elkaar omgingen, mag dit gerust een kerkhistorische ontwikkeling van het grootste belang genoemd worden, een nieuwe reformatie. Het snoeimes van de wijngaardenier brengt ons dichterbij Jezus Christus. En hoe dichterbij Christus zijn, des te ootmoediger worden we. En hoe ootmoediger we worden, des te meer krijgt Christus' liefde de ruimte. En dan ...

Hoop Dan is er hoop voor de Nederlandse kerken. Jezus zegt: 'De grootheid van mijn Vader zal zichtbaar worden, wanneer jullie veel vrucht dragen en mijn leerlingen zijn' (Joh. 15:8). De grootheid van de hemelse Vader wordt zichtbaar in liefde, in vrede, in een ootmoedige, geduldige, milde en barmhartige omgang met elkaar. Er is dus een direct verband tussen het dragen van vrucht en de uitstraling die Christus' kerk in deze wereld heeft. Door de liefde van en voor Christus wordt iets van Gods grootheid zicht-

*'In het licht van
Johannes 15 hoeft
terugloop geen
achteruitgang
te zijn'*

baar in de wereld. En dan kan het niet anders of degenen in deze wereld die hunkeren naar liefde en vrede vinden bij Jezus' volgelingen iets dat trekt, dat beantwoordt aan hun diepste verlangen. In het licht van Johannes 15 hoeft terugloop geen achteruitgang te zijn. Heel graag wil ik de ontwikkelingen in de Nederlandse kerken in dit perspectief zien. We passen niet op de winkel tot de laatste de deur achter zich sluit of de boel failliet is, maar gaan met elkaar terug tot waar het allemaal om te doen is: leven uit en met en voor en door Jezus Christus in deze wereld. Dat is hoopvol leven, in elk denkbaar scenario.

STICHTING WOORD & WERELD

Zojuist verschenen: Cahier 95

Zondaars en bedelaars

Over de kerk, de gemeenteleden en de verkondiging van het Woord
door dr. A.N. Hendriks

168 x 230 mm, genaaid, gebrocheerd, 88 pagina's

Prijs bij abonnement € 9,-
Ook verkrijgbaar bij de boekhandel voor € 11,-

bestel via www.woordenwereld.nl of
www.bladenbox.nl (ook voor een abonnement)

Verschenen

HANDBOEK GKv 2013

€ 14,95

Het Christendom voorbij?
Jaaroverzicht 2012
ds. Jan Kuiper

In memoriam o.a.
prof. J. Kamphuis
prof. C. Trimp

Connect **Printmedia**

Ook u kunt meebouwen aan gereformeerde theologie

De Stichting Afbouw subsidieert de uitgave van dissertaties en andere wetenschappelijke publicaties van leerlingen van de Theologische Universiteit te Kampen (Broederweg). Sinds 1957, toen de Stichting Afbouw werd opgericht, is al bij meer dan 100 publicaties financiële steun verleend. Zie onze website voor een actueel publicatieoverzicht en overige gegevens.

Er staan nog veel meer projecten op stapel. Het benodigde geld wordt verkregen door middel van giften, schenkingen, legaten en erfstellingen. Als bestuur van de Stichting Afbouw hopen wij ook in de toekomst ons werk te kunnen voortzetten, ter bevordering van de gereformeerde theologische wetenschap. Wilt u ons daarbij helpen?

B. Kamphuis, voorzitter
P.H.R. van Houwelingen, secretaris
J.G. de Kimpe, penningmeester

Adres van de Stichting: Hoefblad 4, 8265 GM Kampen
Bankrekening: 63.18.36.934 • Website: www.stichtingafbouw.nl

STICHTING AFBOW KAMPEN

Kerk in een netwerksamenleving

TEKST: JAN WESTERT, VOORZITTER VAN HET LVGS EN REDACTEUR VAN DE REFORMATIE. ///

We leven in een netwerksamenleving. Globalisering en individualisme hebben zich gevestigd in onze cultuur. De informatiemaatschappij stelt burgers in staat zelf hun weg te zoeken. Traditionele maatschappelijke verbanden, waar hiërarchie een dominant organisatieprincipe vormde, verslappen. Levenslang lidmaatschap van verenigingen is niet meer vanzelfsprekend. Er is sprake van fragmentarisering. De band van organisaties en bedrijven met hun 'cultuur van professionals' is losser geworden. Ook de overheid en de politiek ondervinden daarvan de gevolgen. Er wordt driftig gezocht naar nieuwe vormen van 'verbindende partnerschappen'.

Dezelfde ontwikkelingen zien we in kerken. De geïnstitutionaliseerde kerken hebben het zwaar te verduren. Waar christenen in de vorige eeuw sterke banden onderhielden binnen hun kerkgemeenschap, zijn er nu veel meer horizontale verbindingen tussen gelovigen over de eigen kerkgrens heen ontstaan. De netwerkgeneratie ontmoet

christenen met wie zij zich verbonden weet in het gezamenlijk geloof in Jezus Christus als Heer en Heiland.

Deze ontwikkeling moet verdisconteerd worden in het zoeken naar kerkelijke eenheid. Op het grondvlak hebben christenen over de kerkgrenzen heen allang nieuwe *partnerships* gevormd met medegelovigen. Op het institutionele niveau blijven de 'kerkelijke professionals' worstelen met samensprekingen en uitnodigingen voor nieuwe verbindingen. De kleine gereformeerde kerkverbanden van GKv, NGK en CGK blijven steken in de dilemma's van kerkelijke structuren en posities. Een uitnodiging van de PKN moet eerst nadrukkelijk worden overwogen of op synodeniveau worden besproken, alvorens het gesprek kan worden aangegaan. Ik zou wensen dat synodes en deputaten zich meer zouden realiseren dat hun handelen te ver afstaat van de ontwikkeling naar nieuwe verbindende partnerschappen. Die verbindingen zijn al in een grote verscheidenheid ontstaan op het grondvlak

en zorgen ook voor bezieling. Ik vergelijk ze wel eens met een initiatief van onderop in de zorg, de buurtzorg; die kon ontstaan uit protest tegen de bestaande geprotocolleerde cultuur in de zorg. Deze ontwikkelingen op het grondvlak hebben de gereformeerde kerken dus iets te zeggen. Ze vragen ook iets: het vermogen je te verbinden, het empathisch vermogen je in de ander te verplaatsen, een cultuur van vertrouwen en lef om je te committeren door middel van beloften aan een hoger doel, dat groter is dan jezelf. Dat houdt ook in, dat al werkend de verbindingen en de scheidslijnen met anderen opnieuw uitgevonden moeten worden. De klassieke verticale scheidslijnen staan ons daarbij soms nadrukkelijk in de weg. *Practice what you preach* is een bekend gezegde. We preken kerkelijke eenheid, maar praktiseren blijft lastig. Onze oude verenigingen zitten ons nog te vaak in de weg.

WWW.DEREFORMATIE.NL

De inhoud van dit nummer van De Reformatie staat grotendeels in het teken van het congres dat D.V. op 23 maart a.s. gehouden zal worden. Om het gesprek over het thema kerk zijn tussen muren en mensen alvast te stimuleren, nodigen we u uit om via mail, post of Twitter te reageren op de volgende stelling:

Ik zie de toekomst van de kerk vol vertrouwen tegemoet

Op 8 maart a.s. is De Reformatie gewijd aan het thema: goed en recht doen – een vergeten kerntaak van de kerk. Ds. Philip Troost schrijft daarin een artikel naar aanleiding van Matteüs 25, waarin Jezus oordeelt op grond van wat we voor Hem hebben *gedaan*. Verder in dat nummer een artikel van ds. Wim van der Schee over recht en barmhartigheid en een uitgebreide bespreking van het boek *Het gat in ons evangelie*.

MISSIONAIRE GROEPEN STIMULEREN

Het Centrum-G en het Missionair Steunpunt van de Nederlands Gereformeerde Kerken nodigen mensen die betrokken zijn bij missionaire projecten uit om samen een leergemeenschap te vormen. Dit leertraject gaat in maart van start in het midden van het land.

We zien steeds meer initiatieven voor missionaire groepen wereldwijd, in Nederland en ook binnen de gereformeerde kerken (GKV, NGK en CGK). Deze mooie initiatieven zoeken naar een plek binnen de gemeente.

Bent u in uw gemeente betrokken bij zo'n initiatief als organisator of als kerkenraadslid? Dan nodigen we u van harte uit om met ons op weg te gaan.

We willen graag in samenwerking met u inventariseren welke vragen en mogelijkheden er zijn. Wij willen een leergemeenschap vormen van mensen die in een bestaande gemeente een succesvolle missionaire groep ontwikkelen, en toerusting en begeleiding bieden om missionair gedachtegoed ruimte te geven dan wel te verankeren in uw gemeente en kerkenraad.

We starten begin maart met een kennismaking in het midden van het land. Neem contact op met Jannet de Jong: j.de.jong@centrum-g.nl (Centrum Dienstverlening Gereformeerde Kerken)

of Pieter Kleingeld, pieter.kleingeld@kabelfoon.nl (Missionair Steunpunt Nederlands Gereformeerde Kerken).

MANNENDAG BARNEVELD

Op de Mannendag Barneveld (9 maart a.s.) gaan we samen in de Bijbel op zoek naar Gods verlangen om met u/jou te wandelen. Een mooie kans om een boeiende, leerzame en ook fijne dag mee te maken. De sprekers van de Mannendag Barneveld 2013, Ron van der Spoel en Feike ter Velde, zullen ingaan op het thema: 'Wandelen met God'. Ga voor meer informatie naar www.mannendag-barneveld.nl

DEBATAVONDEN TUSSEN KATHOLIEKEN EN PROTESTANTEN

In de Heidelbergse Catechismus en op het Concilie van Trente hebben protestanten en katholieken vervloekingen over elkaars leer uitgesproken. Dat zorgde in Nederland eeuwenlang voor afstand tussen beide groepen. Maar 1563 is niet 2013. Hebben die vervloekingen nog een functie? Wat hebben ze opgeleverd? Kunnen katholieken en protestanten elkaar en de samenleving nog tot zegen te zijn? Moeten hun kerken gerestaureerd, gereformeerd of compleet vernieuwd worden? Moeten ze weer samengaan? Deze vragen komen aan de orde tijdens de vier debatavonden die

worden georganiseerd naar aanleiding van 450 jaar Heidelbergse Catechismus en Concilie van Trente. De debatten zijn een initiatief van Refo500 en worden mede mogelijk gemaakt door de Katholieke Vereniging voor Oecumene, de Vereniging Protestants Nederland, het Nederlands Dagblad, het Reformatorisch Dagblad en Zendtijd voor Kerken. Data: 19 maart (Gouda), 16 april (Groningen), 17 april (Apeldoorn) en 23 april (Dordrecht). Alle avonden beginnen om 20.00 uur. Wilt u de debatten meemaken? Bestel dan nu kaarten à € 6,00, inclusief een consumptie via nd.nl/debat of bel 0343 411711. Kijk voor meer informatie op nd.nl/debat.

OEKRAÏNEWEEK 2013

Van 10 tot en met 17 maart wordt de Oekraïne week gehouden. Op dit moment zijn de voorbereidingen in volle gang. De dominees Jos Colijn, Henk Drost en Cor Harryvan zijn die tijd in ons land en zullen voorgaan in kerkdiensten en voorlichting geven op scholen, tijdens catecheseslessen en waar u het maar wilt. Hebt u belangstelling? Meld het aan projectleider Nank Sein uit Ermelo. Haar mailadres is w.seinkaspers@upc-mail.nl Op www.oekraïnezingend.nl verschijnt de komende maanden informatie over de Oekraïne week: programma, thema, beeldmateriaal en dergelijke.

UIT DE KERKEN

Beroepen te:

Amersfoort-Hoogland: S. Braaksma te Roden;
te Leek: H.D. Bondt te Barendrecht.

Aangenomen:

Naar Eindhoven/Best: K. Harmannij te Nijmegen.
Naar Utrecht-C: J. van Benthem te Leusden.

Het feest - Wat vier je met Pasen?

Misschien komen we er nooit achter wat er precies is gebeurd. Maar één ding kan niet: dat het er niet toe doet. Als het niet waar is, is het de grootste fraudezaak aller tijden. Als het wel waar is, is er geen grotere en mooiere gebeurtenis dan Pasen. Een spannende zoektocht van Reinier Sonneveld.

Buijten & Schipperheijn Motief

48 p., €3,50 – in de boekwinkel – www.buijten.nl